
STICHTING OUD LIMMEN

Dien melkerij, en korenteelt, en Vischerij kan streelen,
Zal't boomrijk LIMMEN zekerlijk in zijnen lof doen deelen;
Dat dorpjen, (door de kunst dus duidlijk afgemaald,)
Is voor zijn vrijheidsamin door ALVA wreed betaald.

JAARGANG NO. 3 1989

*O, gij landliën! die als engelen kunt woonen.
Bij zulken die steeds zwoegen in de stad.
Hoe ongetrouw verwaarloost gij uw schat!*

uit: "Stad en dorpbescrijver",
door L. van Ollefen. 1796

Drukwerk: Drukkerij v/d Boogaard
Samenstelling: Kees Droog en Henk Wentzel

INHOUD	blz.
ONS LANDSCHAP	3 Piet Buur
Uit "Het boek der Opschriften",	7 G.G.U. Tjaden
UIT DE KRONIEKEN VAN ALKMAAR.....	9 Piet van der Steen
WILLEM METZ, SCHOOLONDERWIJZER TE LIMMEN.....	9 Kees Drijven
DE LIMMER SCHIPPERS	18 Piet van der Steen
HONDERD JAAR GELEDEN.....	26 Elly Dekker
DE MEEL MOLE VAN LIMMEN	27 Henk Wentzel
UIT DE HANDELINGEN VAN DE SCHOUT	34 Kees Droog
VIJFTIG JAAR GELEDEN:	39 Elly Dekker

ONS LANDSCHAP

Als je grootouders of zelfs je overgrootouders hier al geboren zijn en het ook nog boeren of tuinders waren, werd er vaak tegen je gezegd, vooral in je jeugd: "Toe, netjes praten, niet zo boers".

Natuurlijk kan er niets tegen zijn als je naast je dialect ook goed algemeen nederlands leert.

Dat we het dialect moesten afleggen omdat het niet netjes was is jammer.

Of daarom ook de naam Westerszij werd veranderd in Westerweg weet ik niet. De oudere generatie die de naam Westerszij nog lang gebruikten spraken de laatste lettergreep hiervan ook wel in dialect uit.

Zelf vind ik het jammer dat die naam veranderd is, omdat het iets aangeeft over de opbouw van ons landschap.

De Westerweg is aangelegd op de westkant; letterlijk op de westerzij van een oude strandwal zoals hier en daar (nog) herkenbaar is.

Als we nl. van de zuidkant af de Westerweg ingaan en we kijken, na de koekoek gepasseerd te zijn, het weiland in. Dan is nog heel mooi zichtbaar, dat we hier op de zijkant zijn van de ca. 2500 jaar v. Chr. door de zee opgeworpen strandwal. Niet alleen doordat we hier kunnen zien hoe het weiland overgaat in een dal; de oude strandvlakte. We zien hier ook nog het verschil in het gebruik van de grond.

De voormalige strandvlaktes werden vanwege hun wisselende, onstabiele profielopbouw (klei, veen en zand) alleen als weiland gebruikt. Terwijl de strandwallen (daarom ook Akersloot) vanwege de homogene zandlaag in gebruik waren voor tuinbouw en door het stabiele karakter van zand, voor huizenbouw.

Het landschap dat we hier nog zien met zijn ongelijke ligging en kromme slootjes is zo gevormd vanuit de middeleeuwen.

Limmen ligt centraal in een gebied van heel verschillende landschapselementen en nog zichtbaar en op korte (wandel)afstand van elkaar. Dat is uniek.

In de verte zien we de duinen die pas na de 12e eeuw door zee en wind werden opgebouwd. Een apart gebied door dat heuvelachtige karakter al.

Het is opgebouwd uit zand met een zeer laag organische stofgehalte (vroeger sprak men van humus). De kalk is door de regen nog niet uitgespoeld. Daardoor heeft het duin een rijke eigen flora bv. duindoorn en kardinaalsmuts.

Oost en west van ons dorp liggen de oude strandvlakten. De oostelijke, voor de strandwal van Akersloot was er eerder. De westelijke strandvlakte ligt voor onze strandwal. Het werden later plassengebieden met veen vorming en verlanding, die van zout naar brak tot zoet overgingen. De oude zee- of erosiegeulen zijn in het weiland ,nog zichtbaar als zogenaamde delgronden. Voor de oorlog waren ze in het voorjaar als gele linten zichtbaar in het landschap door de dotterbloemen die tevens een indicatie zijn dat het gebied inmiddels verzoet is.

Tot en met begin dertiger jaren was dit gebied ook nog zeer rijk aan orchideeën, koekoeksbloemen, pinksterbloemen, ratelaars en trilgras. De moerasspirea groeide vroeger wijd verspreid. Het zijn nu soorten die alleen nog voorkomen in de beschermde natuurgebieden. Aan de zuidkant van ons dorp is het "Limmerveentje". Hier is de enige groeiplaats van de rode bosbes in het noordhollandse brakwatergebied. En oostelijk, in "het Die"; prachtige relictten. Hier vliegt heel talrijk op rolklaversoorten (daarom ook wel in onze bermen) een heel rustig zwart vlindertje met rode stippen. Het heet daarom ook bloeddrupje, maar draagt de prachtige wetenschappelijke naam: "Zygaena filipendulae limmenica". Omdat het hier oorspronkelijk het eerst beschreven is.

Het derde gebied van onze omgeving heeft een heel eigen karakter. Hierop werden tot voor kort alleen huizen gebouwd en tuinbouw beoefend: de strandwal.

Deze is opgebouwd uit zand, ook met een zeer laag organische stofgehalte, waar de regen in de loop der jaren de kalk heeft uitgespoeld. U moet weten dat regen per definitie altijd verzurend heeft gewerkt. Het begrip 'zure regen' dat we nu zo vaak te pas, maar ook wel te onpas gebruiken, is veel gecompliceerder dan de term zo aangeeft. Limmen loopt met zijn wegen naar het zuiden in een punt uit. Zo is ook de vorm van de strandwal. Oorspronkelijk moet hij nog verder naar het zuiden doorgelopen hebben. Maar bij een vroegere zeedoorbraak vanuit Castricum moet dat weggeslagen zijn. De Limmervoort wordt op de geomorfologische kaart ook aangegeven als een oude zee erosiegeul.

Om op de strandwal terug te komen, die gaat naar het noorden, globaal tussen Westerweg en Oosterzij tot onder de Grote Kerk van Alkmaar. Dit gebied moet oorspronkelijk ook een meer golvend karakter gehad hebben. Voordat de mensen hier kwamen wonen moet het een natuurlijke eindfase gehad hebben van een overwegend eiken- en berkenbos. Op natte plaatsen waren er ook els en wilg hoewel de laatste vaak weer verdwijnt omdat hij door zijn grote lichtbehoefte niet kan concurreren met andere bomen. Daarna heeft de mens zo ingegrepen dat er van dat bos niets meer over is.

Het laatste stuk oorspronkelijk bos op onze strandwal moet het Heiloërbos geweest zijn. Maar dat werd bij het beleg van Alkmaar in 1573 door de Spanjaarden omgehaald. Herbebossing daarvan vond pas plaats rond begin 1800. Het gehele landgoed, 264 ha. heet nu officieel "Nyenburg" en is eigendom van de Ver. tot Behoud van Natuurmonumenten.

Tot en met begin 1900 waren hier verspreid nog wel veel rechthoekige bospercelen zoals het "Kraaienbos", "de Schietbaan" en het "Kerkenbos". Maar dit zijn eigenlijk ook echte 'beheersvormen', zgn. hakhoutbosjes; in andere streken ook wel akkermaalshout genoemd. Zij werden om de 8 à 10 jaar (steeds een gedeelte) omgehakt voor boerengeriefhout: palen, brandhout e.d. Aan dit hout was een belangrijke eis naast de gebruikswaarde dat het, nadat het afgehakt was ook weer snel en gezond uitgroeide. Bomen in dit soort bosjes waren eik en es, sterk palenhout. Ook esdoorn (geen familie van de es) en berk: goed brandhout, lopen ook weer gezond uit. Beuk bv. heeft het daar veel moeilijker mee. Els herstelt ook goed na afzetting, maar is weer minder in kwaliteit.

Sommige boerderijen werden gemarkeerd door kleine geriefhoutbosjes. We hebben daar nog een mooi voorbeeldje van. De boerderij van de familie de Nijs aan de Westerweg heeft ze nog aan beide kanten. De boerderij van Bart Dirkson had ook zo'n lapje maar er is voor de bollenteelt een stuk afgehaald; niet door Bart.

Toon Rietveld (zou nu achter in de negentig geweest zijn) mocht graag stropen en had ook een geweer. Hij ondernam vaak vanuit de dekking van die bosjes zijn strooptochten en vluchtte daar soms weer in terug om dan ineens de Westerweg over te schieten en tussen de elsenhagen te verdwijnen.

Aan de Westerweg nog een geriefhoutbosje naast de boerderij van de familie de Nijs.

De tuinen van Limmen en ook Heiloo waren eigenlijk allemaal door elsenhagen verdeeld. Ook een enkele beukenhaag: daar blijft 's winters nl. nog lang het blad aan. De hagen dienden echt als windschermen. Dat was voor de bloembollenteelt kwam, die niet windgevoelig is. Hier hadden we overwegend groententeelt, waarvan sommige soorten, vooral snij- en sperciebonen zeer gevoelig waren.

De uitdrukking onder tuinders na een dag storm was: "De bonen zijn alvast geplukt!". Ook voor bakker en kruidenier was het duidelijke taal. Als het op de een regende droop het al snel op de ander.

De tuinen waren door de hagen verdeeld in vakken of hoeken zoals ze hier genoemd werden. Ze waren heel verschillend van grootte bv. 50 tot 200 Rijnlandse roede (1 R.r. = 3,7674 m. of 14,19 m²; 1 ha. (bunder) = 704 R.r.).

De tuinen waren omringd door elzehagen.

Na de oorlog is hiermee nog officieel het bloembollenareaal opgemeten. Weiland werd vroeger wel gemeten met Rijnslandse morgen = 8310 m². Onderduikers in de oorlog maakten van de hagen ook nog handig gebruik om zich bij onraad snel van het ene deel van het dorp naar een ander deel te verplaatsen zonder over de openbare weg te hoeven. Toon Rietveld kon daar tegen mijn vader zo prachtig over verhalen. Hoe hij zo de politie altijd weer wist te ontlopen. Ik stond daar dan als jochie met spanning naar te luisteren. Hij moest soms toch voor het gerecht verschijnen. Maar volgens zijn verhaal kon hij, omdat hij niet rechtstreeks gepakt was nooit veroordeeld worden. De rechter dreigde wel, zei Toon. Zo van: "Rietveld, weet je wel dat ik je voor dit soort vergrijpen veertien dagen kan laten zitten? Wat zou je daarvan denken?". "Ik zeg", ging Toon verder tegen vader, "Wel edelachtbare dat valt me mee; ik heb nl. thuis een broedse kip en die moet drie weken zitten."

Piet Buur

Uit "Het boek der Opschriften",
door Mr. J. van Lennep en J. ter Gouw (Leiden 1868)
blz. 206: Bijbelsche Opschriften.

Een boerderij die in de Nederlandse literatuur een (kleine) rol heeft gespeeld.

"Aan een boerderij te Disseldorp onder Limmen staat een oude steen met dit opschrift:

SEER SVBIIT
IST MENSCH. TIIT.
ANNO 1620

Zelfs met den sterksten mensch kan 't 'seer subiet' gedaan zijn, heeft de boer willen zeggen, en daarom boven het opschrift Simson worstelende met den leeuw doen uithouwen. Het opmerkelijke dier voorstelling is, dat terwijl andere worstelaars en kampioenen gewoon zijn hun baaitje uit te gooien om zich beter te weren, deze Simson zijn rok aangehouden, maar zijn broek uitgetrokken heeft.

Dit laatste was me niet opgevallen, maar in de vorige eeuw keek men blijkbaar heel scherp.

Drs. G.G.U. Tjaden

UIT DE KRONIEKEN VAN ALKMAAR

1775, 1 november

"Sijnde de Solemneelen feestdag van Allen Heyligen, 's morgens te elf uuren, hebben wij alhier, soo wel als door gantsch Europa, een stereken waeterbeving of zeeschudding gehad, bij stil en moy weer, soo dat 't waeter in een moment tijds sig selven buytengemeen verhefte en wonderbaerlijck beweegde, soo dat de vaertuygen als op het weater scheenen te dansen en van haer touwen, daer sij mede vast laegen, door de buytengemeenen en stercken beweging losgeruckt wierden, hetwelck egter (door Gods goedtheydt) meer schrick en vrees als wel schaeden veroorsaackt heeft. En is deese beving niet alen hier en door gantsch Hollandt, maer oock in Engelandt en Spanjen en wel bijsonder Portugal bespeurt, sijnde de stadt Lissabon door .een buytengemeen swaere en onverwagte aerdtbeving in weynig minuten tijdts bijkans t'eenemaal omgekeert en in een puynhoop verandert."

P.A. van der Steen

WILLEM METZ, SCHOOLONDERWIJZER TE LIMMEN

Het is rond 1800. Luid joelend kwamen ze overal vandaan, op het kerkbuurtje af: Pietertje Nuijens, Jantje de Boer en Neeltje Vis, Aagtje Caendorp en Dieuwertje van Dijk, Jantje Kramer, Barendje Hes en Teeuwis van Dijk van boer Crelis, maar ook Willempie Admiraal van Jan en Willempie Rietveld van Willem. Zusje Jannetje van drie strompelde er achteraan. Ze waren op weg naar het schooltje van meester Metz, en ze moesten op tijd komen, anders zwaaide er wat!

Het was nog kil maarts weer met fikse buien, die de karresporen in de zandwegen veranderden in flinke moddergeulen. Er werd natuurlijk door Crelis Pepping modder gegooid en Jantje Lute probeerde Jacob Stet in de geul te krijgen. Zijn klompjes bleven dan ook steken in die prut. De meisjes bleven op eerbiedige afstand. Er liepen wat kinderen achter de koeien aan van boer Ijpelaan, die zijn vee door de drab van de Kerklaan weer eens naar zijn weiland bracht.

Opgeschrikt door een vreemde brul van Jantje de Boer week een koe van het rechte pad af en liep achter het hooihoopje om dat voor het tuintje van Willem Metz stond opgesteld, juist ter wering van dit soort ongemak. Willem stapte net zijn deur uit en bekeek dit met gemende gevoelens. Toen de kindertjes dan ook met hun vijfenzeventigen opeengehoopt zaten, en Willem nors het Onze Vader had opgezegd, riep hij Jantje naar voren: "Dit zal je verder wel laten, en als je niet weet wat ik bedoel, zó klonk het!" En hij liet de knuppel - die hij altijd voor het grijpen had - neerkomen op de rug en billetjes van kleine Jantje die het uitbrulde. Hij sloeg er meteen de kou uit, want warm was het lang niet in het lokaaltje. De kinderen hadden daarom hun dikke winterplunje nog aan. Willem wilde nu geen turf je meer verstoken, daar slonk het stapeltje maar van. Hij kreeg immers een armzalig tractement van de gemeente, en omdat die ook de voorzieningen voor het schooltje betaalde, lag een turfje uitsparen voor eigen gebruik voor de hand. Het kinderaantal was nu trouwens weer op volle sterkte en gaf altijd wel wat extra warmte. Van de winter was het wat anders, toen was het met die kou niet te bestoken, en bleven er velen weg - en ook het ijsvermaak verlokte!

Trouwens, in de zomer werden de jongens uit de hoogste klas thuisgehouden bij de drukke hooibouw, en even later was het weer raak bij de oogst op de akkers. 'Een boerenzoon mocht liever goed melken en hooien dan lezen'. Het was werken - of stil zijn. Als er niets te doen viel kon het kind wel naar school, dan kon het dáár leren stilzitten, dáárvoor werd het al op z'n tweede of derde jaar op de grote school gedaan. Willem zat daar dan met die peuters en andere wildebrassen en moest ze stilhouden. Er waren methodes voor, door de eeuwen heen beproefd, zoals de roede en de handplak met de scherpe puntjes, maar ook een eigen creatie werkte wel, zoals een aanwijsstok of een knuppel!

Willem regeerde met straffe hand, hij drukte letterlijk en figuurlijk zijn stempel op de Limmers, heel lang. Een markant figuur en op den duur een monument.

Wie was Willem?

Hij werd op 22 november 1767 geboren te Hilversum uit hervormde ouders. Op 24-jarige leeftijd (1791) stapte hij het onderwijs in, en stond in ieder geval in 1795 in Limmen voor de klas. In die tijd maakte hij kennis met Antje Luyt uit Knollendam, waarmee hij zich op 26 juli 1795 in de echt verbond. Zij schonk hem vier kinderen.

Schilderstuk van John Droog naar een schilderstuk uit 1799 van Taveniers, voorstellende het N - H kerkje; links het schooltje, uiterst links daarachter de schoolmeesterswoning.

De eerste - kleine Willempje - die in 1796 het levenslicht zag, trad later in de voetsporen van zijn vader: hij werd onderwijzer in 'de Woude'. De tweede heette Dirk - in 1797 verwekt - werd rijknecht in de Wormer en later winkelier te Limmen. Een dochtertje - Elizabeth - werd in 1798 geboren, en de derde zoon -kleine Albertus - in 1802. Die had op 17-jarige leeftijd al zijn acte voor onderwijzer en vertrok in 1822 naar een school in Assendelft. Vrouw Antje overleed in 1835 op 70-jarige leeftijd. Willem senior hertrouwde in 1837 - op z'n 69e - met Neeltje Bosman, 53 jaar oud, die in 1853, ook op 70-jarige leeftijd, overleed. Willem werd stokoud, 90 jaar. Hij stierf op 27 mei 1858.

Willem was niet alleen schoolmeester. Voor het tractement dat hij uit de dorpskas kreeg, moest hij allerlei hand- en spandiensten verrichten, zoals koster en voorzanger, klokkenluider, doodgraver en gerechtsbode. Hij verdiende er wel wat mee, maar meer nog met brieven schrijven, het schrijven van huwelijks- en begravings advertenties, boekhouding- en belastingadviseur. Ja, dat deed hij allemaal omdat hij minder verdiende dan een gewoon werkman.

Rond 1800 had hij zo'n f. 130,- per jaar, in 1830 ongeveer f. 400,-. Hij woonde in een gemeentewoning in de Kerkbuurt nr. 86, op de plaats waar nu het huis staat van Willem Castricum. Het schooltje stond iets verderop, op de plek van het gebouw waar de Harmonie Excelsior bivakkeert.

Het onderwijs

Het was allemaal nog niet zo steng, vóór de 19e eeuw waren geen actes vereist om te onderwijzen: als iemand wat lezen en schrijven kon was het al goed. Een rommeltje was het vaak omdat zelfs niet iedereen tot alletwee in staat bleek, en er soms alleen godsdienstles gegeven werd (Een koster werd vaak onderwijzer). Dat was een over-erving uit oudere tijden, want in oorsprong gaf alleen kerk en klooster onderwijs. De middeleeuwen kende zijn 'cleine scole': de lagere kloosterschool voor hen die monnik wilden worden, en de lagere parochieschool voor de rest van de kinderen. Deze school was door de graven gesticht en de parochiepriester had toezicht. Zo langzamerhand werd die school overgedragen aan de gemeente, en er werd op den duur openbaar onderwijs in gegeven, dat gefinancierd werd door de gemeente, of de kerk, of door allebei.

Maar meestal moest de meester er diensten voor verrichten zoals koster, doodgraver enz. Heel vaak moest hij zelf zijn geld bij elkaar schooien, bij de ouders als zijnde schoolgeld. Zijn regels kwamen hoofdzakelijk vanuit de kerk. Tijdens de Hervorming - toen de regering van het land gereformeerd was - werden de orders vanuit die hoek gegeven. De dominee bepaalde dat de bijbel op tafel moest, en dat de kinderen in het 'waare regte geloof' werden onderwezen. Met de Verlichting van rond 1780 veranderde er veel: er kwamen nieuwe denkbeelden over Onderwijs. In 1784 werd ondermeer een "Maatschappij tot Nut van het Algemeen" opgericht, die scholen en kweekscholen stichtte, nieuwe spel- en leesboekjes uitgaf enz.

In 1801 verscheen de eerste schoolwet, en tevens de schoolopziener, die de zaak in de gaten moest houden: hij zag er op toe dat het nieuwe onderwijs ook gegeven werd, en dat de leermiddelen daarvoor aanwezig waren. De onderwijzers werden bijgeschaafd, vaak bij de opziener thuis, en door hem geëxamineerd als ze nog geen acte hadden. Men kon 1e, 2e, 3e en 4e rangs worden.

Een 3e rangs onderwijzer kon bv. lezen, schrijven en rekenen, maar ook nog wat met gebroken getallen doen en kende iets van de Nederlandse taalbeginselen. Eentje van de 4e rang kende zelfs natuur- en wiskunde. In 1806 verscheen er een verbeterde wet, geënt op een nuts rapport, die de rol van de overheid belichtte, de scheiding van staat en kerk, het schooltoezicht enz. De rol van de dominee bleek echter nog lang niet uitgespeeld, en waar de bevolking overwegend katholiek was, gaf dat een fikse wrijving. Het gevolg liet zich raden: roomse kinderen werden door de pastoor weggelokt. Een situatieschets uit 1803 van opziener Beets: "...een roomsche schoolonderwijzer aldaar (Akersloot) in weerwil van mijn ernstige en herhaalde aanzeggingen, niet wil nalaten, om oude Roomsche boeken te gebruiken. Deze lokt hierdoor velen roomsche kinderen uit Uitgeest, Limmen en zelfs uit de Schermer tot zig.."
Later werd er wat meer overleg gepleegd. Opziener Weldijk in 1822: "...Vond zeer weinige kinderen ter schole, daar hij (Metz) nog niet bij de R. K. Pastoor geweest was om de verschikking van het uur des leering te verzoeken.."

Willem en opziener Beets

Willem Metz had het, sinds de schoolopziener in zijn leven verscheen, niet gemakkelijk. Aanpassing - het schortte hem daaraan wel eens: hij gebruikte in het begin nog oud lesmateriaal, de oude methode en de strakke tucht! Hij werd daarvoor op zijn vingers getikt. Beets, de opziener, zei over dit soort gevallen: "...Na met zachtheid beproeft te hebben alle middelen van overtuiging voor de onwilligen, en eindelijk niets dan halsstarrigheid vindend, nam ik mijne toevlugt tot ernstige waarschuwingen..". Dat was niet mis, de knuppel de deur uit, en Willem was weer een tijdje zoet. Maar Willem had ook zijn goede kanten, hij deed toch dapper mee in de vernieuwing. Beets riep dan ook een weinig later: "...Willem Metz mag men onder den bekwamen volijverigen schoolmeesters tellen, daar hij reeds de radicale verbeteringen in het schoolonderwijs met de beste resultaten hebben ondernomen..". Beets in 1803 o.m. over Willem: "...ziedaar de mannen van verdiensten.." en in 1804: "...Metz te Limmen overtreft hem zeker verre..". Beets wist niets anders meer te doen dan hem voor te dragen "...om eene belooning van Den Raad van Binnenlandse Zaken der Bat. Republiek..".
Op 28 mei 1805 was het feest.

Dominee Van der Schaaf opende de feestelijkheden in zijn kerk met een redevoering "...over de nuttigheid van het wel onderwijzen der jeugd, waar uw schoolonderwijzer W. Metz ten genoegen en verwondering der aanwezigen zijn leerlingen overtuigende blijken deden geven, van het nut welke zij uit zijn wel ingerigten onderwijs komen te trekken..". Piet Beets overhandigde na "...aanspraak aan W. Metz als aan den Heer en Vrouw dezer plaats.." het boekgeschenk aan Willem. De hele regering van Limmen was trouwens aanwezig: schout Weldijk en vrouw, secretaris Laarman en ook naburige kerkleraren en schoolmeesters.

"...Het gewone gezang en schoolgebed der kinderen volgde hierna, waarop den onderwijzer Willem Metz, overging tot het examen - waar vooral zijn goede leerwijze, maar ook de kundigheden der kinderen voor allen openbaar werden. Weinige proeven werden er gegeven in de kennis der letteren, twee en drieklanken en het spellen van woorden van een, twee, drie en meer lettergrepen...en in de rekenkunde, dien in alle opzichten uitmuntend waren. De kinderen beantwoordden niet alleen, 't geen door hun onderwijzer, maar ook 't geen hun door mij, onvoorbedagt, gevraagd werd..". Beets kwam tot de ontdekking dat "...de methode bijzonder gepast was. Hier zijn louter kinderen van landlieden. Opzettelijk wetenschappen b.v. natuur- of wis- of geschiedkunde te behandelen zweemt teveel naar geleerdheid en komt hier niet te pas..". Beets wordt daarna helemaal lyrisch over wat hier plaatsvindt: "...en dit vond ik hier - goede denkbeelden, zuivere begrippen, schrandere beoordelingen straalden alom door de antwoorden der kinderen die, zonder geleerd te zijn, waarlijk zeer kundig en bedreven waren, vooral in 't geen hun vak, den landbouw en de zedekunde betrof. En zoodanig moet toch de waare verlichting werken, zonder de mensen te rukken uit dat standpunt waarin zij van God geplaatst zijn..".

De kinderen kregen toen hun prijsjes en prenten uit handen van Weldijk. Tegen de middag begon het kinderfeest waarvoor "... op kosten der gemeenteregeering Crentdollen en Bier.." voor de kinderen was besteld.

Willem en Weldijk

10 jaar later, in 1815, werd dominee Weldijk, de latere burgemeester van Limmen, schoolopziener in het district. Hij kon het niet zo goed hebben met Willem. Direct al constateerde hij bij een schoolbezoek, dat Willem afwezig is "...wordende de school waargenomen door zijne oudsten zoon, die geene rang bezit en niet bevoegd is om onderwijs te geven.

Ik zal dien man daar over onderhouden..". En de reden van 's mans pijnbelen: "...dat het waarlijk jammer was dat bij een zoodanige onderwijzer den zin voor het onderwijs verminderd was door werkzaamheden in het politieke of financieele..". Willem werkte thuis aan belasting-formuliertjes. Drie jaar later getuigd Weldijk: "...de man was veel beter in eene post bij de indirecte belastingen, zijnde deurwaarder bij de directie - het doet mij altijd leed, dat een man van die vermogens niet meer zin heeft in het vak, waarin hij zijne talenten op woeker kon zetten..". In 1819:"...maar de man blijft altijd maar naar wat anders hunkeren, en ik vreze dat hij op zijne jaren dat moeilijk zal verkrijgen..".

Toch gaf Weldijk hem te verstaan dat hij moest kiezen: belastingen of onderwijzen.

Hij hield ook niet zo van de gestrengte toon van Willem bij bestraffingen. En Willem kón lelijk doen. Op een keer, het was in 1822, bevond Weldijk de school 's morgens in orde en stilte, 's Middags werd hij gewaarschuwd "...dat Willem Metz de kinderen lichamelijk kastijdde - ik ondeckte een houten hamer en heb dien meegenomen om hem te overtuigen dat soortgelijke instrumenten niet behoren bij het onderwijs..". Weldijk nam hem ook de handplak af. Twee maanden later meldt hij dat "...lichamelijke strafwerktuigen waren geweest..". Een jaar later was hij zeer tevreden: "...Er waren 56 kinderen bijeen en het was zo stil dat ik in de nabijheid van de school komende niet wist, of er kinderen in waren al dan niet..". Had Willem ze hiervoor met lieve woordjes bewerkt of hield 'ie ergens nog een knuppeltje verborgen?

Oude Willem en Van Leeuwen

Op 5 juli 1848 constateert Van Leeuwen, de toenmalige schoolopziener, dat Willem "...de oudste onderwijzer van mijn district, ja misschien van geheel Noord Holland is. Niettemin beletten zijn 80 jaar hem niet in het geven van een goed en oordeelkundig onderwijs. Bewonderenswaardig weet hij de orde te houden, het is zo stil in zijne school als in weinig anderen (!), de kinderen hangen aan 's mans lippen en uit alles blijkt den diepe eerbied die zij voor den grijzaard voelen, die hier ruim 50 jaar onderwijzer was en dus aan allen ouders en de meeste grootouders reeds onderwijs heeft gegeven..". Van Leeuwen wil hem een eervol ontslag bezorgen maar dat lukt vooralsnog niet, het duurt nog jaren.

De gemeente wil wel een hulponderwijzer, en die moet Willem maar zelf bekostigen.

Bij Ged. Staten valt niets te halen, en Willem krijgt de aanmaning in de bus er op 1 mei aan te voldoen. Hij pikt het echter niet. Hij vindt dat de Raad een ander plan moet beramen "...dat hem op 87-jarige ouderdom niet blootsteld aan behoefte..". Maar de raad vindt dat "...bij gebreke vandien, de Raad genoodzaakt zal zijn tot maatregelen over te gaan, waarvan hij de nadeelige gevolgen aan zichzelf zoude te wijten hebben..". In 1855 kreeg hij zijn ondermeester Evert-Jan Jansen, en toch nog een subsidie van f. 150,-. Maar erop achteruit ging hij wel. Op 1 juli 1857 wordt hem - op zijn verzoek - eervol ontslag verleend en stelt de gemeente dat "...van gemeld tijdstip af, hem, op grond van zijnen negentigjarigen leeftijd en zesenzestigjarigen dienstdtijd, levenslang te verleenen een pensioen van f. 325,- in het jaar..". Nou, nou, hij heeft er nog géén jaar van kunnen genieten. Willem gaf op 27 mei 1858 de geest. Hij hield het maar voor gezien.

Willem en Antje te gast

Een voorval dat Willem zelf lang heugde wil ik u niet onthouden. Het was op een donderdagochtend in oktober van het jaar 1819. Willem vond het eigenlijk welletjes die dag en besloot de school de school te laten en even naar de Voort te stappen. Het was zo'n stil herfstig weertje met een zacht zonnetje zodat Willem fluitend huiswaarts keerde voor het middageten. Vlak in de buurt werd hij door buurman Hendrik Sluijter aangehouden die hem vroeg of zij - Willem en Antje -niet zin hadden gezellig het middagmaal bij hem te nemen. Ja, daar had Willem wel oren naar. En het werd gezellig! Een uur later stormde Antje met grote haast Damp en Gheest, de woning van schout Weldijk binnen. Of hij maar zo gauw mogelijk wilde komen, 't ging niet goed met Willem en... Ze snikte het uit en kon weinig meer vertellen. Weldijk - onder de indruk, zelfs geen tijd hebbende van schoeisel te verwisselen -liep op zijn sloffen met grote snelheid naast Antje voort. Buiten adem, maar toch waardig, trad de schout de slaapkamer van het echtpaar binnen. Wat hij daar zag deed hem onmiddellijk naar zijn kladblok grijpen om de details te noteren. Hij vond "...Willem Metz, schoolonderwijzer, te bedde liggen, het hoofd geheel roet doeken omwonden, zijn aangezicht zeer opgezet, zijne spraak geheel veranderd en zelfs belemmerd..". En Antje vertelde "...dat zij genoeglijk bij den anderen zittende er eene weddenschap ontstond tussen hare man en Hendrik Sluijter, die door hare man verloren werd.

Dat na eenige woordenwisselingen over het opnemen van het bij de weddenschap bepaald gelag, de gastheer o.a. begon te praten over een zeker diefstal 't welk ruim 12 jaar geleden had plaats gehad, en waarmede hij zeide betigt te zijn geweest, o.a. ook door haar (Antje) die dit vermoeden aan een zekere Jan Floore zoude geopenbaard hebben. En mijn Willem zei toen: 'Oh, het is reeds zo lang geleden, wij moesten dat maar laten zitten, ik weet niet wie zich aan die diefstal heeft schuldig gemaakt en ik vertrouwe dat gij het ook niet weet.' Sluijter werd toen vreselijk rood, en zei dat hij steeds Willem Metz, of liever zijn vrouw, voor de verspreidster van dat vermoeden hield, en dat hij dat wél wist. Toen stond Hendrik op, greep mijn Willem beet, wierp hem achterover in eene bedstee en bragt hem daarop vreeselijke slagen met de vuist op het hoofd en in het gezicht toe. En ik schoot toe om hem van Willem af te trekken..". Antje's stem sloeg hier zodanig over en ze barstte zó los in een geweldige huilbui, dat Weldijk bij haar niets meer kon bereiken. Het rapport werd later aangevuld door getuigen: "Willem Hoogland, kastelein in de Rustende Jager te Heilo, welke daar met Slot, koekebakker te Alkmaar en deszelfs vrouw mede bij H. Sluijter te gast waren - dat zij, net binnenkomende zagen dat Antje van H. Sluijter een slag voor het voorhoofd ontving, zoodat zij spoedig bewusteloos was. En dat zij beiden toen Hendrik van Willem scheidde. Dat Willem Metz toen het huis is uitgeraakt en zich naar het zijne begeven heeft, alwaar hij den chirurgijn dezer gemeente, Maximillianus Nuijens, bij zich heeft doen komen ten einde zijne hoofd te visiteren en voorts die diensten te verrigten welke hij noodig zoude oordelen.."

Willem liep nog weken rond met een blauw geschonden hoofd, dat hem hoofdpijn bezorgde als hij aan het spreekwoord dacht: 'Beter een goede buur dan een verre vriend'! Of was het 'Eigen schuld, dikke bult'??

Kees Druiven

DE LIMMER SCHIPPERS

Door de eeuwen heen is roet wisselend succes door Limmer schippers de binnenvaart bedreven.

In tijden van hoog conjunctuur waren er wel 8 'boeyers' waarop een schipper met zijn bemanning het vrachtgoed door heel Nederland en soms zelfs naar het buitenland vervoerden.

In de archieven kom je de namen tegen van de schippers uit vorige eeuwen als: Winder, Lute, Dekker, Soomer en Hes. Later, in onze eeuw, ook: Min en Kuiper.

*Een schipper van de laatste eeuw:
Dirk Kuiper in zijn vlet bij het dusseldorper stet*

Het haventje van Limmen ('t stet) was vroeger belangrijk voor vervoer van vrachtgoed uit omliggende dorpen, naar steden als Amsterdam, Haarlem, Utrecht en andere plaatsen. De boeyers voerden een zeil; maar natuurlijk had je daar alleen wat aan als er wind was en dan ook nog uit de goede richting. Op de smalle vaarten kan je nou eenmaal niet laveren.

De schippersknechts liepen dan op het jaagpad naast de vaart, en trokken de boeyer voort door middel van een trektuigje dat met een touw aan de boot was verbonden.

Gekomen bij zijsloten of kruisingen met vaarten of kanalen, moesten de knechts dan aan boord komen en met de kloet of bomer de schuit voorbij zo'n kruising duwen. Dat was 'mannenwerk', daar had je stoere knapen voor nodig. Nou, die waren er ook in die dagen wel.

Zo 'n reis begon dan op het stet; via de Dusseldorpervaart en het Slikkerdie voeren zij dan naar de sluis. Daar moest worden geschut, omdat het water-niveau in het Alkmaardermeer verschilt met het niveau in de Limmer Polder.

Vorbij de sluis kwamen zij in het Limmergat; de vaart die tussen de Dorregeester- en de Hempolder loopt en de directe verbinding met het meer geeft. Het Alkmaardermeer moest worden overgestoken naar de Stierop om vervolgens via de Markervaart de wijde wereld in te trekken.

Het oude contract.

Jacob du Peyrou Janzoon kocht in 1732 de "heerlijkheid Limmen" en werd daardoor dus 'Ambachtsheer' maar ook eigenaar van heel veel land waarin ook sloten, grachten en vaarten lagen.

Er waren in die dagen 8 schippers in Limmen en zij hadden een redelijk druk bestaan. Zo nu en dan ontstonden er wel problemen wegens de geringe diepgang van de vaarten maar zij vonden Du Peyrou bereid om voor het 'op diepte-houden' van het vaarwater, tot de sluis bij Akersloot te zullen zorgen.

In 1733 werd er een overeenkomst gesloten tussen de acht Limmer boeyerschippers en de ambachtsheer, waarbij Du Peyrou op zich nam "...te zullen zorgdragen voor de vaarbaarheid van genoemde vaart ter diepte van de sluisdrempel.." en wel: "...in successie..". Dus ook zijn erfgenamen moesten die verplichting nakomen. Als recognitie verplichtten de schippers zich, jaarlijks per 1 september te betalen: "...de somme van tweehonderd guldens vrij en zuiver geld, zonder enige de minste kortingen..". Jarenlang ging dat goed; maar de tijden werden boos en menig schipper moest helaas de brui aan het varen geven, omdat door de slechte tijdsomstandigheden veel te weinig vracht werd aangeboden. De oorlogen met Engeland die veel te hoge defensie-uitgaven tot gevolg hadden en bovendien, door de blokkade, handelsbelemmeringen opleverden, was voor de bevolking rampzalig. Er bleven tenslotte nog vier schippers over.

Maar de 'heer' verlangde toch z'n 'tweehonderd gulden zuiver geld', afspraak is afspraak en op terugval in de economie werd destijds in het contact niet gerekend. Dus moest dat geld nu door vier schippers worden opgebracht.

Dat liep natuurlijk spaak. Er kwamen moeilijkheden; de aannemer van het werk kon vaak niet vangen en de ambachtseer vond dat hij het zelf maar moest incasseren bij de schippers. En zo geschiedde het dat er niet of nauwelijks meer werd uitgediept.

Het nieuwe contract.

Toen de prut tot de bodems van de schuiten was gestegen moest er toch gepraat worden. De ambachtsheer had inmiddels het tijdelijke voor het eeuwige gewisseld en z'n weduwe, die toevallig Charlotte Schippers heette, was ambachtsvrouw geworden.

Daarmee viel te praten; en in 1802 vond een gesprek plaats tussen de 'municipaliteit', bestaande uit: Albert Kleef, Frederik Zinnege, Mevrouw de Mey-Schippers en secretaris Laarman enerzijds; en de schippers: Jan Lute, Tijs Wulbertsz. Dekker, Paulus Soomer en Willem Andriesz. Dekker, allen te Limmen woonachtig, anderzijds.

Er werd overeengekomen dat met ingang van 1802, de vaart zou worden uitgediept tot 3 1/2 duim beneden de drempel van de sluis te Akersloot. Per 1 september van ieder jaar moest dan door de vier schippers tesamen als volgt worden betaald: f. 125,-gedurende de eerste drie volgende jaren. Daarna f. 150,-. Dat zou zo blijven tot er weer meer schippers bij zouden komen. Waren het er dan weer acht, dan moest het f. 175,- worden. Iedere schipper afzonderlijk moest borg staan voor het hele bedrag: 'de een voor den ander'. Het zou vrouwe Charlotte vrijstaan aan te spreken wie zij wilde, voor de volle poel. Van schippers die er later bij zouden komen, maar weigerden het contract te tekenen, zouden de schuiten door het gemeente bestuur aan de ketting worden gelegd. Dat alles gebeurde in 1802; maar later zou blijken dat er meer nodig was om alle kosten van onderhoud aan de stetten (er waren 4 stetten in Limmen) te kunnen dekken.

De stetgelden.

In de notulen van het gemeentebestuur van 25 juni 1822, trof ik het volgende besluit aan:

"Is besloten in het belang der ingezetenen om de dorpsstetten binnen de gemeente voor laad - en losplaatsen voor goederen en producten bestemd, in orde te houden en te dien einde te zorgen dat in de kosten van onderhoud van beschoeing enz. behoorlijk zal worden voorzien. Dat voortaan van iedere schuitvracht die aan eene der dorpsstetten ten eenige goederen of producten zal laden of lossen betaald worden twee stuyvers of tien cents - om het even welke goederen van waar der of waarheen die bestemd zijn, of het zelve een volle lading of gedeelte derzelve is en van wat grootte of hoedanigheid het vaartuig, (een ordinaire roeischiut of kleinvaartuig uitgezonderd) indien de schipper en voor wie de lading of oplossing een ingezetene der gemeente is, indien echter de lading of oplossing door een schipper of voor iemand buiten deze gemeente woonachtig plaatsheeft zal voor iedere schuitvracht als boven betaald worden drie stuyvers of vijftien cents - zijnde het Disseldorperstet hiervan uitgezonderd indien de vracht van of naar buiten de sluis te Akersloot gaat, waarvan alsdan het ordinaire vaargeld moet worden betaald.

Zullende eersten aan het Laanderstet een verhoging van vaargeld voor onderhoud van uitdieping indien zulks noodzakelijk geoordeeld wordt, mogen geheven worden.

Zullende alle goederen op eene der stetten aangebracht of opgelost, binnen vier tot acht dagen, naar gelang omstandigheden, moeten vervoerd zijn.

Met het opzicht over gezegde stetten en tot den ontvangsten van voorgeschreven gelden zijn benoemd en aan - gesteld: over het Disseldorperstet, W. de Bie en Jan Pepping, Over het Laanderstet en vaart, C. van Dijk en S. Admiraal, en over de stetten bij de Hogebrug en Voortbrug, D. Schotvanger en Jacob Zonderzorg. Waarvan door iedere commissie jaarlijksch en gelijktijdig, rekening en verantwoording zal gedaan - en aan ieder derzelve hiervan gelijk extract worden afgegeven. "

De schippers uit Egmond aan Zee.

Ook waren er in de vorige eeuw schippers uit Egmond aan Zee, die botters op het stet hadden liggen. Zij brachten hun vis zelf verder het land in; weer of geen weer, zij waren wel gewend aan de nukken van de natuur en binnenwateren waren vergeleken bij de zee makke lammetjes. In de stille tijd waren de schippersknechts dan in Limmen om de boten schoon te maken en opnieuw te teren.

Dirk Kuiper, de laatste nog in leven zijnde Limmer schipper en thans 88 jaar oud, vertelde de volgende geschiedenis, die hij van z'n vader overgeleverd kreeg: De jongens van de Egmonder boten, die dan 'overbleven' om aan de boten te werken, haalden een nogal spectaculaire grap uit.

De boerderij van Jan Kraakman en Ma Krom.

Nabij de boerderij "Vredenburg" heeft vroeger een boerderij gestaan die nu gesloopt is. De laatste bewoner was het gezin van Jaap Kraakman en Ma Krom. Velen zullen zich dat nog kunnen herinneren. Wie er woonden in de tijd dat het verhaal speelde, is mij niet bekend; maar mogelijk hadden de schippersjongens een appeltje met de boer te schillen. 's Nachts, toen de boer te rusten lag,

demonteerden de knapen een boerenkar, zetten die op het dak en vulden haar. Vismanden waren er genoeg aan boord voorhanden en zij brachten mand voor mand omhoog tot de kar vol was. Niet met vis maar met mest. Dat de boer de volgende ochtend stom verbaasd naar z'n op het dak geparkeerde kar stond te kijken, laat zich raden. Hij schakelde de politie in en beschuldigde de vissersjongens. Maar de verdenking dat die dit stuntje hadden uitgehaald, was voor de Schout toch niet van voldoende bewijskracht voorzien.

En alhoewel zulk soort huzarenstukjes wel echt op het lijf van de 'derpers' geschreven was, moest de boer toch zelf maar zien hoe hij z'n kar met mest van het dak af kreeg; terwijl de dorpelingen glunderend van plezier toekeken.

De laatste Limmer schippers: Min en Kuiper.

In deze eeuw werd er nog tot na de tweede wereldoorlog door de schippers gevaren. De vracht bestond in hoofdzaak uit benodigdheden voor de bollenkwekers en tuinders uit Limmen en omstreken. Alle bollenkwekers en tuinders gebruikten mest en in het voorjaar was dat het voornaamste vrachtgoed. Op het stet werd dan afgemeerd; er werd een plank over de schuit naar de wal gelegd en met grote houten kruiwagens werd de roest op de wal in mestkarren geladen.

De Friese boeren gebruikten veel minder stroo dan de Noordhollanders, waardoor die mest erg slap was. Wie dan op de plank boven de schuit z'n evenwicht verloor kon het bezuren, want een snoekduik in die mest was beslist geen pretje.

Tegen de herfst was het weer druk met rietvaren. De bollen akkers werden gedekt met riet. Het meeste door Kuiper gevaren riet werd gehaald uit de Westzanerpolder.

Ook de gebroeders Min vervoerden veel mest en riet per schuit, voor zij het water vaarwel zeiden en een vrachtauto aanschaffen.

Dirk Kuiper kwam als 13-jarige jongen bij z'n vader in dienst als schippersknecht. Z'n broer Klaas werkte er toen al en bovendien had vader Jan nog twee knechts, nl. Cor Min (een broer van schipper Piet Min) en Jan de Winter (een zoon van slager Dirk de Winter). Alles ging toen nog op zeil. Pas veel later kwam de motor en werd het wel heel wat gemakkelijker.

Bij rustig weer was dat varen-voor-je-plezier; maar als er veel wind stond of het stormde, dan was een oversteek van het Limmergat naar de Wijde Stierop wel een hachelijke onderneming.

Voor die oversteek hadden de schippers respect. Klaas Molenaar uit Akersloot zonk met zijn schuit toen hij op weg was van de Wijde Stierop naar het Limmergat. Hoge golven en dwars wind gingen met de boot van Klaas spelen. Hij kreeg water binnen en zonk.

In de Enge Stierop is wel beschutting te vinden langs de wal en dat is maar goed ook, want bij een flinke storm uit westelijke richting, lopen de golven vast in de trechter van de Wijde- naar de Enge Stierop. Vooral dus bij een thuisreis was vroeger een optimale bekwaamheid in het schipperen vereist wanneer die omstandigheid zich voordeed. Dat waren spannende momenten in het leven van het schippersvolk, waarover zij spannende verhalen konden vertellen.

Kop in de wind.

Dirk Kuiper vertelde dat zij zoveel mogelijk de risico's vermeden. Als het even kon werd dan aangevaren via het kanaal en dan langs Akersloot over de Dodde naar de sluis. Of er werd in de Enge Stierop langs de kant afgemeerd tot het enigzins luwde.

Maar ja, je wist nooit hoe lang dat kon gaan duren; en lang wachten maakt ongeduldig. Jaap Min vertelde mij jaren geleden al eens, hoe lang wachten hem de keel ging uithangen. Dan probeer je jezelf moed in te spreken en je gaat overwegen om het er toch maar op te wagen. Als je dan voor 'doen' beslist hebt, gaat het erom je zenuwen goed in bedwang te houden. Dan klinkt in jezelf het commando: "Sjor de luiken dicht, volle kracht vooruit, kop in de wind". Broer Klaas moest dan de motor op volle kracht houden, terwijl Jaap aan het roer de schuit met de kop in de golven moest zien te houden.

Als de motor te weinig kracht kan leveren, loopt de schuit uit het roer en ga je dwars op de golven. De kans dat je dan een speelbal wordt is levensgroot aanwezig en het gevolg is dan, dat je als een spookschip op de lagerwal af dendert. De basaltblokken daar weten wel raad met je arme schuitje; als een boon in de koffiemolen wordt die verbrijzeld.

Het bij stil weer zo vriendelijke water, kan bij storm plotseling veranderen in een vreeswekkend booswicht; een alles verslindend monster. De laag op het water liggende schuiten liepen al gauw het risico dat het buiswater hun schuiten vulde. Het gevolg daarvan was zinken als een baksteen. In de jaren '50 hielden de schippers het voor gezien. De sluis raakte daarna in slechte staat van onderhoud en het polderbestuur stond voor de keus: vernieuwen of dempen. Het laatste werd de keus en zo werd de sluisput gedempt en daarmee kwam een einde aan de verbinding van Limmen met het buitenwater.

P. A. van der Steen

HONDERD JAAR GELEDEN

Alkmaarsche Courant, zondag 24 februari 1889:

"Den 18e werd bij den heer S. Admiraal te LIMMEN, terwijl de bewoners in het achterste gedeelte van het huis aan het werk waren, uit de voorkamer een gouden horloge gestolen. Vermoedelijk heeft de dief het door het raam kunnen zien liggen en heeft hij de brutaliteit gehad, den gang in te gaan en zoo door eene deur links zich den toegang tot de kamer verschaft. Zeker D.B., 19 jaar oud, hardlooper en venter met postpapier, in een slaapstee in Alkmaar verblijf gehouden hebbende, wordt daarvan verdacht. De kast van het horloge is aan den kashouder S., aan de Hekelstraat, te Alkmaar verkocht en is door de politie aldaar in beslag genomen. Opsporing en aanhouding van den verdachte wordt door den commissaris van politie in Alkmaar verzocht. Bij mej. wed. A. Duin, in diezelfde gemeente, werd eene portemonnaie ontvreemd, die ook binnenshuis lag, op een regenbak. Er was eenig wit geld en centen in, voor giften bestemd."

Alkmaarsche Courant, zondag 1 september:

"Den 29e, des avonds omstreeks half negen, geraakte zekere v.d. St. van Limmen in den vijver voor Neijenburg te Heiloo. Luid weerklonk zijn geroep om hulp, door den echo weerkaatst, in de nachtelijke stilte, tengevolge waarvan men van de plaats te hulp schoot en er nog in slaagde, den man levend op het droge te brengen."

Elly Dekker

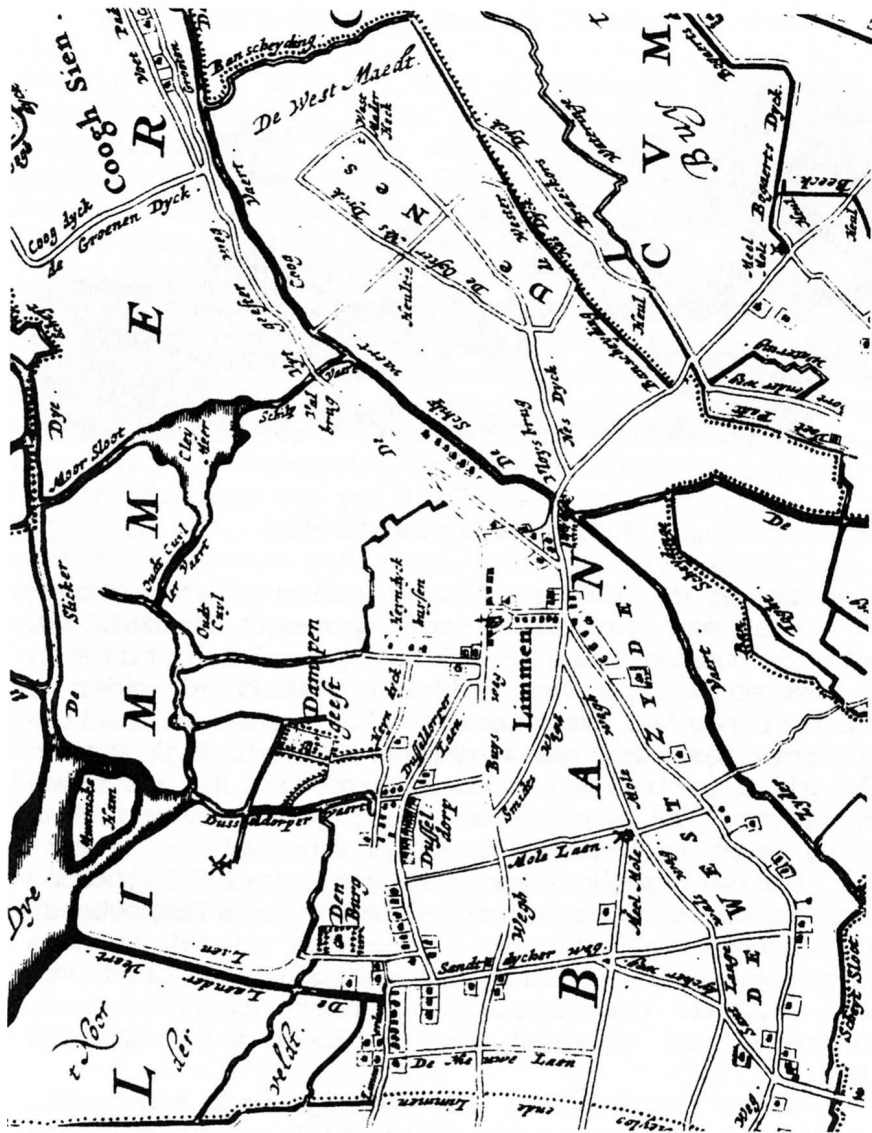

DE MEEL MOLE VAN LIMMEN

Om maar met de deur in huis te vallen: Wist u dat er in Limmen een korenmolen heeft gestaan? Vermoedelijk weten de oudsten onder u zich dat nog wel te herinneren en hebben lezers van middelbare leeftijd onder u daarover nog wel eens iets van hun ouders of familie gehoord, maar dat zal u straks wel duidelijk worden als wij u vertellen wat er uiteindelijk met de molen is gebeurd. Maar nu eerst de volgende vragen: Waar heeft de molen gestaan, en sinds wanneer?

Een belangrijke aanwijzing geeft ons het bijgaande kaartje dat voorkomt in het boekje "Het huis Damppegheest bij Limmen" van mr. dr. J. Belonje en dat volgens zijn opgave is ontleend aan een gedrukte kaart van het Hollands Noorderkwartier, door Johannes Douw, landmeter van Rijnland, in 16 bladen van omstreeks 1680.

Als u het kaartje, dat hierbij wordt afgedrukt, bestudeert dan vindt u een "Meel Mole" op het kruispunt van de "Mole Laan" (de huidige Burg. Nieuwenhuysenstraat,

De plattegrond van Limmen in vroegere dagen.

de "Lange Walsweg" (de huidige Kapelweg) en de "Molewegh" (de huidige Hogeweg); de molen stond er dus al omstreeks 1680, d.w.z. meer dan driehonderd jaar geleden en wel aan de westzijde van de strandwal waarop Limmen is gebouwd omdat de molen natuurlijk de nodige wind moest vangen (de huidige bebouwing daar was natuurlijk nog niet of nauwelijks aanwezig). Tussen twee haakjes, de Lange Walsweg ontleent zijn naam aan het ook vroeger reeds veel plaatsvindende afzanden van kavels op de strandwal om dichterbij het grondwater te komen. Na het afzanden ligt de weg dan boven het omringende land als op een wal en vandaar dus de naam: Walsweg. Dit is thans nog te zien aan de westzijde van de Kapelweg.

Behalve de plaats van de molen blijkt uit het kaartje hoe oud het huidige wegennet van Limmen en omgeving eigenlijk is. Ook blijkt de locatie van de huizen "Dampegheest" en "Den Burg".

De bewoning was vooral geconcentreerd langs de "Zuidkerkenlaan", langs de "Dusseldorperlaan" vanaf het Stet tot aan de Vischweg hoek Oosterzijweg en verspreid langs de Westeweg (vermoedelijk boerderijen). Het was trouwens niet de enige molen in de omgeving. Op het kaartje is een tweede "Meel Mole" aangegeven op het gebied van Castricum en een (water) molen ter hoogte van de huidige Brugstraat. Dit was vermoedelijk een wipmolen uit omstreeks 1650.

De fundamenten zijn later gevonden op het land van de familie Pepping. De korenmolen is echter aanzienlijk ouder dan 1680. De eerste kaartvermelding van de molen komt reeds voor op een kaart van Kennemerland getekend in 1614 door Gerrit Dirksz. Langedijk.

De eerste tekstvermelding van de molen is gevonden in een z.g. windbrief uit het jaar 1587. U vindt in dit jaarboekje een reproductie van de eerste bladzijde van deze windbrief. Omdat het schrift van toen voor u en voor mij niet makkelijk leesbaar is heeft Piet van der Steen een transcriptie van de windbrief gemaakt. Deze luidt als volgt:

"Consent van de Windt Koornmolen tot Limmen om Adriaen Rietersz

Bij het vertooch aen de luyden van de reeckeningen in Hollandt, gedaen bij Adriaen Pietersz. en mistgaders die schepenen van Limmen te kennengevende dat denselve Adriaan Pietersz. in de eylanden van Texel gecocht hebbende een kleyne windmolen ofte koorenmolen van kleyne prijse. 'twelck hij van meynigen zoude zijn binnen de voorsijde dorpe op te rechten ten gerieve van de inwoonderen aldaer. Waertoe hij versocht consent omme den windt te hebben, en voornoemde van de reeckeningen gesyen hebbende het scrijfelick advijs van Hans Kotterman, rentmeester - generael van Kennemer-landt ende Westfriesland, hebbende de suppliant geconsenteerd ende vergundt, consenteeren ende vergunnen hem mist desen de windt tot het voorsijde molenken te mogen genieten ende gebruycken, mits jaerlyks ten gewonen termijnen daer vooren betalende van recognitie tot profijte van de graeffelickheydt, aen hande van de voornoemde rentmeester, ofte andere inder tijt wesende, de somme van drie ponden te 40 groten 'tpondt. Welverstaende dat indyen 't voorsijde molenken deur ouderdom quamen te vergaan ofte omme vallen, ende in de plaetsen van dien een ander grooter molen gestelt werde dat hij suppliant zal mogen bestaen, mis alleene betalende deze voorsijde recognitie.

Des zoo werde den voornoemde suppliant gehouden het voorsijde molenken, ofte de andere molen die daer in toecomende tijden zouden mogen gestelt werden, zulcx te bepaelen ende affheyneyn, datter ghene mensche noch beeste deur verhindert, noch te beschadigt en werden. Ende indien zulcx gebeurt, zal men hetselve aen hem verhaelen. Ende zal hij suppliant den muldergelt nyet meer mogen nemen ontfangen als zijne naebuyen doen.

Dat oock mede zoo doch ende menichmaal deze molen vercocht ofte vervreemt sal werden de voornoemde graeffelickheydt daer aen behouden zalt haer recht van naekoop. Ende sal deze jaerlicxe recognitie beginnen loop te hebben zoo wanneer 'tvoorsijde molencken ganckbaer zal zijn. Tot verseeckertheyt van welckken jaerlicxe recognitie de voornoemde suppliant gehouden werdt, te lenen aen handen van de voornoemde rentmeester zijn brieven van verbou, daermede hij tot verseeckertheyt van de voorsyde jaerlicxe recognitie ten onderpande stellen zal: 't voorsyde molenke ende werff metten aenlenen vandien.

*Aldus gedaen bij burele van der cameran van voornoemde reeckeningen, in den haeghe desen VIIIe may anno vijftienhonderd zeven en tachtig.
Consent van windt buyten alcaer*

w.g. Jan de Bond

Hieruit blijkt o.a. het volgende:

- De eerste molenaar van Limmen was Adriaen Pietersz.
- Hij heeft in 1587, dus ruim 400 jaar geleden een vergunning voor het gebruik van de wind gekregen en vervolgens een klein model molen gebouwd. (Deze is later door een groter model, vermoedelijk van het type Schagen, vervangen.)
- Na de inbedrijfsstelling moest hij zolang de molen in bedrijf was elk jaar een 'recognitie', wij zouden zeggen een belasting, voor de wind betalen.
- De molenaar was aansprakelijk voor schade aan mens en dier.
- Hij mocht niet meer geld voor het malen vragen dan de molenaars in de omgeving.
- Hij moest de molen als zekerheid stellen voor de 'recognitie'.

Alles bijeen genomen is dit voor die tijd een verbazend zakelijke en volledige overeenkomst.

Moest de molenaar dus eertijds geld voor de wind betalen, later, in ieder geval vanaf 1793, betaalde de gemeente Limmen elk jaar een recognitie van veertiggulden aan de molenaar "voor de instandhouding van de molen in het belang en ten gerieve van de ingezetenen opdat deze naar behoren zou kunnen blijven malen en werken."

U zult nu willen weten wat er sindsdien met de molen is gebeurd, want u weet allen dat er thans op de aangegeven plek geen molen meer staat.

Op 28 januari van het jaar 1916 was de toenmalige en tevens laatste molenaar van Limmen, Piet Wezelenburg nog laat op de avond bezig bij het licht van een stormlamp de molenstenen te billen, d.w.z. de groeven in de molenstenen schoon te bikken en te scherpen. Volgens een aantal mondeling overgeleverde getuigenissen zou hij daarbij van een trap gevallen zijn, waarbij hij een been gebroken zou hebben. De stormlamp is daarbij omgevallen waarna de molen vlam vatte er in vlammen is opgegaan.

Van deze dramatische gebeurtenis getuigen nog de notulen van een vergadering van het Witte Kruis die op diezelfde avond plaatsvond. De notulist van de vergadering, Jac. Louter, heeft namelijk in de notulen opgetekend, dat dokter Roos van den Berg, burgemeester Nieuwenhuysen en vele anderen bij de vergadering werden weggeroepen want "de molen van Wezelenburg staat in brand".

Van de molen is nog een foto bewaard gebleven die wij bijgaand afdrukken. Op deze foto, die van omstreeks de laatste eeuwwisseling moet zijn heet de molen "de Mol". Deze naam wordt echter door geen enkele andere bron vermeld.

Bij het samenstellen van dit artikelje heb ik dankbaar gebruik gemaakt van enige gegevens die mij door Jan de Rooy ter beschikking werden gesteld.

Henk Wentzel

UIT DE HANDELINGEN VAN DE SCHOUT

Zo'n honderd en vijftig jaar geleden was de moraal behoorlijk verschillend met nu; de medische voorzieningen ook trouwens. Hier volgt het verhaal over een vrouw die (waarschijnlijk) ongewenst zwanger werd. Daarbij kwamen complicaties kijken, waardoor de schout erbij betrokken werd.

Het verhaal geeft de indruk dat sommige of zelfs veel mensen niet wisten wat er gaande was in het geval van een zwangerschap. We kunnen ons daarover misschien verbazen, maar bij de generatie van voor de oorlog kwam het ook nog wel voor. Er werd niet over gepraat, het was zondig en eventueel onwettig. Doctoren waren duur, dus bij wie kon je om raad gaan, als je al vermoedde dat je raad nodig had.

Als toegift volgt er nog een korte melding uit de Franse tijd. Het blijkt daaruit wel dat de vroede vaders ongetrouwde moeders en alles wat daarmee te maken had zover mogelijk weg moffelden en liefst over de gemeentegrens zette.

De verschillende verslagen zijn door de zinsopbouw niet gemakkelijk te lezen. De woorden werden vaak aan elkaar geschreven. Hoofdletters werden te pas en te onpas gebruikt, maar lang niet altijd aan het begin van de (lange) zinnen. Toch hebben we de stijl zoveel mogelijk intact gelaten om ook de (ambtelijke) sfeer van toendertijd weer te geven.

PROCES VERBAAL

"Heden den 9e februari achttienhonderd achtendertig desnamiddags ten twee ure kennis bekomen hebbende dat er gisteren in de gemeente Limmen een kind in onecht was geboren, zonder eenige hulp van een deskundige, Welk kind in den avond was overleden, heb ik Mr. Matthijs Hendrik Weldijk, Burgemeester van de gemeente Limmen wonende te Alkmaar, mij onmiddellijk naar die gemeente begeven, teneinde deswege onderzoek te doen.

Aldaar aangekomen zijnde heb ik mij onverwijld vervoegd in een huis, staande in de gemeente aan de buurt Dusseldorp genaamd, en gemerkt met No. 66, welk huis bewoond wordt door Cornelis Sammel, van beroep metselaarsknecht, tenminste wat het voorste gedeelte betreft (!), daar het achterste gedeelte bewoond wordt door de weduwe Jan van Kuijk.

Bij mijn binnenkomen, vond ik gemelde Cornelis Sammel, van beroep metselaarsknecht, geboren te Grootebroek, zittende aan den haard, de welke op de door mij gedane vragen antwoorde, dat gistermorgen, ten zijnen huize van een kind van het mannelijk geslacht was bevallen Maartje Schoenmaker, dat zelfs meid, welke sedert eenen geruime tijd bij hem woont, dat hij dit kind bij haar verwekt heeft, tenminste, dat hij wel gemeenschap met dat meisje gehad heeft en alzo erkende de vader van het kind te zijn. Dat hij niets wist dat Maartje Schoenmaker zwanger was en dat zij dien nacht wel klagende over pijn, niet wist wat het was en wel denkende dat het weer zoude overgaan, geen hulp heeft ingeroepen. Dat echter op eenmaal een kind voor den dag kwam waarvan zij Maartje Schoenmaker, zichzelf verlost heeft, dat hij daarop de hulp van zijne buurvrouw de weduwe van Kuijk ingeroepen heeft, welke dadelijk kwam en die ook verdere hulp der burenen inriep, dat de vroed meester Nuijens toen ook gekomen zijnde hulp verleend heeft, dat het kindje als toen geholpen echter desavonds overleden is. voorts wordt mij door gemelde Cornelis Sammel aanwijzing gedaan van het lijkje, hetwelk ik hem gelastte onaangeroerd te laten staan ter plaatse waar het zich nu bevond, mij daarop aanwijzing hebbende laten doen van de plaats waar Maartje Schoenmaker zich bevond, werd mij die aangewezen in hetzelfde vertrek in eene bedsteede, alwaar ik haar dan ook vond liggen ter bedde, en heeft zij op de aan haar gedane vragen geantwoord dat zij genaamd was Maartje Schoenmaker, oud zevenentwintig jaren, van beroep dienstbaar (!), geboren en wonende te Limmen, erkennende dat zij van een kind op gisteren morgen bevallen was, zonder dat zij wist zwanger te zijn; dat zij dan ook daarom voor niets van kledingstukken gezorgd had wetende zij niet waarom zij in hare barensnood geen hulp ingeroepen heeft, hare toestand geen verdere vragen gedoogend, welke zij ook niet beantwoordde, heb ik dat onderzoek gestaakt en daarop de in deze gemeente gevestigde deskundigen gerequireerd tot het schouwen van het lijkje. Van al hetwelk ik heb opgemaakt dit proces verbaal hetwelk door Cornelis Sammel niet geteekend is, daar hij verklaarde niet te kunnen schrijven; hebbende Maartje Schoenmaker hetzelve uit hoofde van haren toestand mede niet kunnen teekenen, waarop het zelve door mijn handteekening is bevestigd geworden."

get. M. H. Weldijk

In een huisje als dit vond deze geschiedenis plaats.

"En is vervolgens ter mijner requisitie voor mij gecompareerd Jane Blaauw, weduwe van Jan Kuijk, oud negenendertig jaren, van beroep werkster, wonende te Limmen, dewelke heeft verklaard dat zij met haar kind bewoond hetzelfde huis op de dusseldorperbuurt als Cornelis Sammel, waarvan zij het achterste gedeelte en hij het voorste gedeelte bewoond, welke woningen met ene muur zijn gescheiden, dat zij sedert eenigen tijd wel getwijfeld heeft, of de meid van die Cornelis Sammel, Maartje Schoenmaker genaamd ook zwanger was, dat zij haar meer dan eens dat vermoeden had te kennen gegeven, doch telkens een ontkennend antwoord had bekomen, met het zeggen dat zij het water had. Dat voormelde Maartje Schoenmaker laatstleden dinsdag denzelve dezer bij den heer Predikant (?) aldaar was geweest om te wasschen, en zich den daarop volgenden dag des woensdags niet wel gevoelend, te bedde was blijven liggen, wanneer zij haar bezocht had en onder anderen ook desavond van dien dag nog ten zeven uren wanneer haar buurmeisje voormelde Maartje Schoenmaker op een stoel zat met een schoudermantel om, nog steeds klagende over pijnen, vooral in den rug. dat zij den volgende morgen,

zijnde donderdag den 8e dezer ongeveer ten half acht ure naar haar voormelde buurmeisje is gegaan om te zien hoe zij het had, dat zij getuige haar toen te bed vond, nog steeds klagende over dezelfde pijnen, waarop zij haar wat koffij toediende; dat zij nauwelijks in haar woonvertrek terug gekeerd, ongeveer vijf minuten daarna voormelde Cornelis Sammel haar kwam roepen, en haar zeide, Maartje een kind had, hetwelk dood was. dat zij daarop onmiddellijk derwaarts is gegaan, en dan ook voor het bed op de beun (?) vond een pas geboren kind in een rok gewikkeld, hetwelk niet dood was, maar toen schreeuwende; dat zij toen zag dat de navelstreng nog nat was en over dit voorval zeer ontsteld zijnde, dadelijk de deur weder uitliep naar de vrouw van Arie Winder welke ook kleine kinderen had ten einde van haar wat goed te vragen, daar er voor het pasgeboren kind niets hoegenaamd aanwezig was; dat zij vervolgens naar den daar dicht bij wonende vroed meester Nuijens is gegaan om deze te halen. Welke zich nog te bedde bevond, doch echter spoedig gekomen is; dat bij hare terugkomst de vrouw van Arie Winder er reeds was, die, van hetgeen zij had en van anderen had bekomen eenige kledingstukken had gegeven, dat zij getuige vervolgens het kindje, nadat het door den vroedmeester Nuijens geholpen was, met de aanwezige kleedingstukken gekleed heeft; zijnde het kindje aan de voeten en beenen blaauw, maar anders wel gedaan, maekende zij hier nog bijvoegen, dat zij vermoedt, dat toen zij desmorgens vroeg daar geweest is, het kindje geboren was, maar niet na haar vertrek geboren is.

hare verklaring haar voorgelezen zijnde heeft zij dezelve met mij

Burgemeester geteekend."

get. Jaane Blaauw

M. H. Weldijk

De laatste opmerking van de buurvrouw geeft redenen om te denken dat de ouders heel goed wisten wat er aan de hand was, maar het kind liever dood zagen gaan. Hun wat vreemdsoortige en misschien slechte situatie kan een oorzaak zijn. Maar hopelijk lag de aantijging eerder aan kwaadwillendheid van de buurvrouw. Zij had het immers al een keer meegemaakt, maar de anderen waren misschien echt onvoorbereid.

Uit een vroegere periode komt de onderstaande geschiedenis die toont dat men met ongetrouwde moeders bijzonder weinig meeleeftde.

Extract van een "VERGADERING GEHOUDEN VAN DE MUNICIPALTEIT VAN LIMMEN DEN 28 JANUARI 1802 HET AGTSTE JAAR DER BATAAFSCHE VRIJHEID"

Prasent Thijs Dekker en Dk. Wagemaker

"gehouden in advies

Is door den schout gecommuniceert, dat in 't begin dezer week ter zijner kennisse gekomen zijnde dat eene Trijntje Bruin, welke men zegt dat sich in eene swangere staat bevind, bij haar moeder Grietje Mulder laast weduwe van Arie Klufft binnen deze jurisdictie was gekomen met oogmerk om de kraam bij haar moeder uitteleggen; hij Schout sich ter woonstede van gemelde Grietje Mulder had begeven, en haar gewaarschout, om voorn. haare dogter van zich te verwijderen; dan dat niettegenstaande deze waarschouwing, de meer gemelde Trijntje Bruin sich alsnog bij voorseide haare moeder was onthouden. Waar over gedelibreert zijnde, is goedgevonden, den Schout als gerechtsbode te gelasten, sich immediaat naar de woonstede van Grietje Mulder te begeven en haar aan te zeggen dat zij haar dogter Trijntje Bruin, binnen den tijd van twee maal 24 uren, zal hebben te doen delogeren; en de voorn. Trijntje Bruin aan te zeggen deze jurisdictie binnen gemelde twee maal 24 uren te verlaten."

In kennisse van mij,
Jc. Laarman. Secret.

Kees Droog

VIJFTIG JAAR GELEDEN:

Alkmaarsche Courant, maandag 16 januari 1939:

"HET UITBREIDINGSPLAN VAN LIMMEN"

Het landelijke karakter behouden.

Bouw van kazernewoningen onmogelijk gemaakt.

Wie in het voorjaar door Limmen rijdt en rechts en links van den Rijksstraatweg een blik werpt op de prachtige bollenvelden, uit onwillekeurig den wensch, dat deze landelijke gemeente bespaard moge blijven voor de afschuwelijke lintbebouwing, die het eens zoo mooie Heiloo grondig verwoest heeft.

Dankzij de het vorig jaar tot stand gekomen wet tegen de lintbebouwing en dankzij het feit, dat de aan den straatweg liggende gronden zich in het bezit bevinden van onze beste bollenkwekers en deze gronden de beste bollengronden uit de gemeente zijn, kan het gelukkig wel uitgesloten geacht worden, dat deze mooie velden aan de bouwwoede ten offer zullen vallen. De beste bollen gronden in Limmen, een 80 h.a., bevinden zich tusschen den Hoogenweg en den Dusseldorperweg in, de Rijksstraatweg ligt tusschen beide wegen in. De Limmer bollenkwekers, de Valkerings, Kieften, Zwarts, Elderings en Nuijensen stellen hun bedrijfs-gronden te zeer op prijs, dan dat zij die voor bouwgronden beschikbaar zouden stellen. De prachtige doorkijken, die men door Limmen rijdende van weerskanten heeft, zijn dus wel verzekerd.

Burgemeester Nieuwenhuijsen waakt.

Burgemeester Nieuwenhuijsen, die reeds ruim 25 jaar aan het hoofd van deze 1260 h.a. groote, 2462 zielen tellende, gemeente staat, waar de bevolking in de bewerking van den grond een bestaan had gevonden, begreep, met het voorbeeld van beide aangrenzende gemeenten voor oogen, dat het noodzakelijk was, dat aan den opkomenden woningbouw vroegtijdig leiding moest worden gegeven. In het begin van 1938 wist hij den raad van de wenselijkheid van een uitbreidingsplan voor de geheele gemeente te overtuigen. Wij hebben onder leiding van burgemeester Nieuwenhuijsen het uitbreidingsplan in oogenschouw genomen en de verschillende wegen in Limmen bezocht.

De oude kom in Dusseldorf is gelaten, zooals ze is, met een enkel open terreintje waar nog een huisje gebouwd kan worden. De kom, die in 1910 aan den Rijksweg tot stand is gekomen, wordt verbonden met den in 1918 aangelegden Kerkweg, daar kan slechts een bepaald gedeelte in open bebouwing gebouwd worden. Voor elk huisje moet daar de terreinbreedte minstens 11.50 M. breed zijn en voor een dubbel woonhuis 19.50 M.

Allen, die iets te vorderen hebben van de onder
voorrecht van boedelbeschrijving aanvaarde nalatenschap
van wijlen **MAXIMILIAAN NUIJENS**, in leven
winkelier te Limmen, of van zijne echtgenoot **MAAB-
TJE WETERING**, worden verzocht daarvan opgave
te doen vóór den 16 Maart e.k. ten kantore vanden
ondergeteekende.

Alkmaar,
2 Maart 1889.

Mr. W. C. BOSMAN,
Adv.-Proc.

Op uitnoodiging der *Vrijzinnige Kies-
vereniging* te LIMMEN zal de heer

B. H. HELDT,

Lid der 2e Kamer,

op **Vrijdag 8 Maart a.s.,**

des avonds ten 7 ure,

in het lokaal van P. KIEFT te Limmen, voor
belangstellenden eene **LEZING** houden over de
Rijksbelastingen.

Na de Lezing gelegenheid tot debat.

Entrée 10 cts. de persoon.

Het Bestuur,

Ph. H. EDLING, Voors.

E. J. JANSEN, Secretaris.

Een algemene verbodsbepaling

Aan geen enkelen weg in Limmen mogen onder een dak meer dan twee woningen worden gebouwd. Aan den Vischweg en Hoogenweg en den Westkant van het dorp is voor een enkele woning de maximumbreedte van het terrein op 15 M. en voor een dubbel woonhuis op 24 M. gesteld, terwijl aan den Kerkweg een gedeelte voor uitsluitend alleenstaande woningen met een maximum frontbreedte van 16 M. is gereserveerd.

Aan het aansluitende gedeelte aan den Dusselderferweg mogen door neringdoenden bedrijven worden gesticht met een minimale frontbreedte van 11.50 M.

In de Limmerkoog heeft het uitbreidingsplan zich aangepast aan den bestaanden toestand. Daar mogen arbeiderswoningen op een afstand van 20 M. gebouwd

worden, met een minimumafstand van 10 M. uit den weg. Aan den Uitgeesterweg en den nieuwen Provincialen weg mogen uitsluitend landbouw- en veehouderijbedrijven gesticht worden, om daar het ruime uitzicht te behouden.

Het terrein begrensd door den Hoogenweg, den Molenweg en den Westerweg is als tuindorp gedacht met open bebouwing. In dit gedeelte zijn wegen van 8, 10 en 12 M. breedte geprojecteerd, terwijl de huizen daar over minstens 6 M. diepe voortuinen moeten beschikken.

Men behoudt daar bovendien het uitzicht op de duinen, omdat de westkant van den Westerweg niet bebouwd mag worden.

De Kerkweg doorgetrokken.

Volgens het uitbreidingsplan wordt de Kerkweg naar den Westerweg doorgetrokken op een breedte van 12 M. plus de bermen. Als toekomstige plaats voor een nieuw gemeentehuis is een terrein gedacht op den hoek van den Middenweg met een ruim voorplantsoen, in het hart van de gemeente, op

200 M. afstand van het bestaande gemeentehuis.

Het gedeelte Hoogeweg, Vischweg, Paagerlaan en Kapellaan is gereserveerd voor den bouw van landarbeiderswoningen. Ook aan de beplanting van de ontworpen wegen is de noodige aandacht geschonken.

De Middenweg, die van den Rijksstraatweg loopt naar de oude school, door de mooie bollenvelden, blijft onbebouwd, zoodat men daar het mooie uitzicht op de bollenvelden behoudt. Ook de pittoreske omgeving bij de Nederlands Hervormde Kerk, waar de vroegere raadszaal is, alsmede een prachtige boerderij en de oude school, die met behulp van het Werkfonds zal worden uitgebreid tot een bollenmuseum, wordt ongeschonden in stand gehouden. Volgens dit uitbreidingsplan zal Limmen een mooi NH dorp blijven, gevrijwaard voor kazerne-achtigen bouw. Moge de raad, die zich reeds in beginsel met dat uitbreidingsplan vereenigde, dit ook straks in het openbaar onveranderd vaststellen."

Elly Dekker

Dit jaarboekje is een uitgave van de stichting "Oud-Limmen". Donateurs krijgen het jaarboekje gratis. U kunt donateur van de stichting worden door storting van minimaal f 10.- op bankrekening 33.64.26.429 t.n.v. 'Stichting "Oud-Limmen"'.

Voorzitter: T. Elzinga

Sekretaris/Penningmeester: A. Min-Vos (02205-3563)

Leden: G. pirkson-Pepping, J. Dijkstra,
P. A. v/d Steen, Y. Wiersma, C. Beentjes.

Werkgroep historisch onderzoek:
P. A. van der Steen, K. Droog, H. Wentzel, E.
Dekker, C. Druijven, P. Buur.

Werkgroep foto/film: J. Dijkstra, C.Beentjes.

In de losse verkoop kost dit boekje f 12,50. Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot Piet van der Steen, Pagelaan 1.

tel. 02205-1209

Uit dit jaarboekje mag niets worden overgenomen zonder voorafgaande toestemming van de stichting "Oud-Limmen".